

PARTÎYA SOSYALÎST A KURDISTAN

(PSK)

DI RÎYA AZADÎYÊ DE TEKOŞÎNEKÎ BI RÛMET Û 50 SALÊN BÊNAVBER

Ji aktorên girîng ên qada siyasî ya tevgera azadixwaza Kurd ku ev zêdetirî 200 sal in li Rojhilata Navîn berdewam dike, ji wan yek jî Partiya Sosyalist a Kurdistanê (PSK) ye.

Partiya Sosyalîst a Kurdistanê (PSK) îsal dibe 50 salî.

Welatê me Kurdistan, ji aliyê hêzên emperyalîst û dewletên kolonyalist ên herêmê li ser çar dewletan hat dabeş kirin. Bakurê Kurdistanê kû beşa herî mezin e, ji hêla hêzên dagirker ve di hemû waran de li gor pîlan û bernameyên teybet bi zanatî paşve hat hêştin. Li Bakurê Kurdistanê di rewşekî kû pêwendiyên feodalî û pêkhatiya eşîrî xurt e, 50 sal berdewamiya tekoşînekî bê navber ku îro jî berdewame gelek girîng e. Bi gotînekî din di nav van şert û mercên dijwar de PSK 50 sal e rojekê jî dev ji têkoşîne berneda. Ev berhema bernameya PSKê ye, siyaseta wê ya realîst, dînamîk û nûjen e ku rastiya welat û cîhanê li ber çavan digire û herweha fedakarî û xwe bexşana qadir, endam û dilxwazên wê ye.

PSK ji roja ku hatiye damezrandin heta niha ji têgihîştina dogmatîk dûr ma. Bername, stratejî û siyaseta xwe bi berçavgirtina li gor geşedanên gerdûnî û herêmî her tim xwe nûjen kir. Armanca wê broşûra di destê we de bi tevayî danasîna PSK û guhertinên radîkal ên ku ji damezrandina wê heta niha li ber çavan were raxistin.

Di salên 1960'î de li Bakurê Kurdistanê pêvajoya damezrandina partiyên Kurdistanî yê îlegal ên xwedî nasnameyeke netewî ya demokratîk dest pê kir û têkoşîna di vî warî de berdewam kir. Hin ronakbîrên kurd ên çep, ku li derveyî van rêxistinên siyasî mabûn û bi sosyalîstên tirk re di nav refên Partiya Karkerên Tirkîyê (TİP) de tekoşîn didan, van ronakbîran ji bo rizgariya neteweyî û cîh bicîh anîna sosyalîzmê di warê bîr û ramanan de di nav xwe de dest bi dan û sendinê kirin.

Ev nîqaş û lêgerîn piştî darbeya leşkerî ya 12ê Adarê, bi taybetî ji aliyê rewşenbîrên kurd ên li Zindana Leşkerî ya Diyarbekirê ve bi awayekî xurttir hat berdewamkirin û di vê serdemê de di nav sosyalîstên kurd de yekemîn kombûn dest pê kir. Sekreterê Giştî yê damezrîner ê PSK'ê Kemal Burkay, ku wê demê li sirgûnê bû, bi broşûra ku bi navê "Têkoşîna Rizgariya Gelê Kurd di Şert û mercên Tirkîyeyê de" nivîsand, van nîqaşan kûrtir kir. Nêrînên Burkay ji aliyê gelek komên din ve jî hatin qebûl kirin.

Di şeva 31ê Kanûnê de, ku sala 1974an bi sala 1975an ve girêdide, 7 rewşenbîrên kurd ên ku li Tirkîyê û Bakurê Kurdistanê di têkoşîna demokrasî û rizgariya neteweyî de cih girtibûn di vê pêvajoya têkoşîne de hevûdu nas kirin û di wê baweriyê de bûn ku divê sosyalîstên kurd, ji çepê Tirkan û rêxistinên wan cuda li ser esasê neteweyî cûda werin rêxistin kirin; Li ser vî esasî Kemal Burkay, Ziya Acar, Yılmaz Çamlıbel, Faruk Aras, Mehdî Zana, Îhsan Aksoy û Veysel Çamlıbel bi awayekî îlegal Partiya Sosyalîst a Kurdistanî Tirkîyeyê (TKSP) bi navê wê yê kurdî Partiya Sosyalist a Kurdistanî Tirkîyê (PSKT) ava kirin. (Di Kongreya 3. de ya ku di sala 1992an de hat lidarxistin gotina "Tirkîye" ji navê partiyê hat rakirin, PSKTyê wek PSKê rêya xwe berdewam kir.)

Damezrandina partiyê wek illegal ne daxwaz û hilbijartinek bû, lê pêwîstiyek waqiyî bû. Ji ber ku di wê demê de karanîna peyva Kurd û Kurdistanê qedexe bû, heta avakirina partiyeke bi navê Kurdistanê bi salan cezakirina wê hebû.

PSK wek partiyek Kurdistanî her weha armanca wê ya dawî avakirina sosyalîzmê ye li Kurdistanê. Lê di destpêkê de, ango di qonaxa ewil de PSKê azadiya neteweyî esas girti li ser vî esasî PSK hat damezrandin.

Şert û mercên siyasî yên neteweyî, herêmî û navneteweyî yên dema damezrandina wê, pêkhatiya rêxistinî, bernamaya siyasî û rêbaza têkoşînê ya PSKê diyar kirin.

Wextê ku PSK ava bû, geşedanên siyasî, civakî û aborî yên li cîhana dupolar (cîhana du bendî) ku daxwazên azadî, wekhevî û edaletê bi dengê bilind dihatin qîrîn, ji aliyê DYE û Yekîtiya Sovyetê ve dihatin diyarkirin.

Li aliyekî qutba, ji emperyalîst û hevkarên wan ên herêmî ve pêkhatibû, li aliyê din jî sîstema sosyalîst a bi pêşengiya Yekîtiya Sovyetê, têkoşîna çîna karker a li dijî kapîtalîzmê ji bo mafên xwe yên aborî û siyasî, antî-emperyalîst -Têkoşîna rizgariya neteweyî ya gelên bindest ên li Rojhilata Navîn, Asya Dûr, Afrîka û Amerîkaya Latîn bû.

Rojhilata Navîn ku welatê me Kurdistan jî li vê navçê ye, cihê nakokiyên DYE û Yekîtiya Sovyetê bi kûrahî dihatin dîtin û cihê rûtînîya kaos û şerê navxweyî ye.

Ne tenê PSK, hemû rêxistin û partiyên Kurdistanî yên welatparêz di bin bandora vê nakokî û pêkhatiya kaotîk a Rojhilata Navîn de mabûn.

PSK di dema destnîşan kirina helwesta xwe ya siyasî de, bê îradeya gelê Kurd, parçekirina Kurdistanê li ser çar parçeyan ji aliyê emperyalîst û hevkarên wan ên kolonyalîst ve rewşê her tim li ber çavan girt. Haya wê ji encamên siyasî, civakî û çandî yên dabeşkirina navborî hebû.

Belê Kurdistan yek welat e û kurd jî yek gel in. Lê di encama parçebûnê de û li gorî pêkhatiya dewletên serwer, her parçeyek pêşketinên civakî, siyasî û çandî yên taybet bi wê beşê re rû bi rû maye. Têkoşîna rizgariya netewî li her parçeyekî şeweyên cuda girt û pêkhatiyên cuda yên siyasî derketin holê.

PSKê ji destpêkê ve pêkhatiya Kurdistanê ya perçebûyî û encamên wê li ber çavan girt. PSKê li hemû Kurdistanê hizra yek partiyeke siyasî û yek tevgerê netewî maqul nedît û nabîne. Tekez kir ku tevgera azadiyê li her parçeyekî wê li gorî şert û mercên xwe rêgezê bişopîne. Li dijî destwerdana di karûbarên navxweyî yên parçeyan û tevgerên rizgarîxwaz ên neteweyî yên her parçeyan bû û daxwaza hevgirtina parçeyan pêş azadiya parçeyan fikir û remanekî resteqînî nedît.

PSK di wê baweriyê de bû û di wê baweriyê de ye ku kongreya netewî ku hemû pêkhatiyên siyasî yên Kurdistanê di nav de bin, pêwîst dît û pevîst dibîne. Partiya me ji salên 1980yî heta niha bi vê armançê di nava hemû pêngavan de ye. Mixabin ji ber aloziyên di navbera hin rêxistinên, destwerdana dewletên kolonyalîst û derketina geşedanên girîngtir ên wek Raperîn û dûv re jî birakujiyê ev hewldan bi ser neketin. Lê ev pêwîstî îro jî heye. PSK di wê baweriyê de ye ku divê mijarê de bi lez tevnegerin û gav bi gav bimeşin.

PSK ku armanca wê ya sereke ev e, li Bakurê Kurdistanê rizgariya neteweyî û civakek li ser bingehê wekhevîyê ava bike, her dem bi erkên xwe yê li hember parçeyên din haydar bûye, bi rêxistinên Kurdistanî yê welatparêz re têkiliyên biratiyê ava kiriye û piştigiriya xwe ji têkoşînên rizgariya neteweyî re pêşkêş kiriye.

Xebat û destkeftiyên partiya me di vî warî de ji bo me cihê şanaziyê ye.

Taybetmendiyên PSKê

PSK Partîyekî Kurdistanî ye, berî her tiştî ji bo ku gelê Kurd çarenivsa xwe bigre destê xwe û bi destê xwe biryarê bide ku li welatê xwe çawa bijî têdikoşe, ango PSK ji bo ku Kurd bibin dewlet tekoşîn dide.

Avakirina dewletê, wek hemû gelên din, mafê Gelê Kurd jî heye ku dewleta xwe ava bike. Ev mafa nayê nîqaşkirin.

Gelê Kurd li Bakurê Kurdistanê bi du awayan dikare çarenûsa xwe destnîşan bike. Avayê yekem; dewleteke serbixwe ye, ya duduyan jî, bi tirkan re yekîtiyeke demokratîk avakirin e.

PSK di wê baweriyê de ye û vê diparêze ku ev yekîtiyê wê bi avakirina avahiyeke federatîf a bi du komarên xwedî mafên wekhev pêk were. Yanî Kurd di her warî de bi Tirkan re bibin xwedî mafên wekhev.

PSK di wê baweriyê de ye ku gelê Kurd bi têkoşîna rizgariya netewî dikare bigihêje azadiyê. Ji ber vê yekê jî PSKê bernameya xwe li ser vê têgihîştinê ava kirîye. Bernama PSKê bernameyekî realist e. PSK di wê baweriyê de ye ku ji bilî tekoşîna rizgariyê ya bi biryar, pêwîstî bi stratejiyek û têgihîştineke wisa heye. Bernama PSKê li gor şert û mercên welat û herêmê hatîye destnîşan kirin û li gorî rastiyên rewşa Kurdistanê ye.

Partiya me ji bo çareseriya pirsgerêka kurd li Tirkîyê, formula federasyonê pêşniyar dike. Ev formul ji ber rewşa navneteweyî û şert û mercên Rojhilata Navîn, Tirkiye û Kurdistanê li ber çav hatîye girtin. Federasyonê li ser esasên wekhevîyê, cîh bi cîh bûna hemû mafên siyasî yê ku Tirk jê îstîfade dikin, divê gelê kurd jî heman xwedî wan mafan bin daxwaz dike. Divê li Bakurê Kurdistanê parlamento û hikûmeteke ku îradeya gelê Kurd temsil bike pêk were.

Di destpêkê de gelek rêxistinên welatparêz ên Bakurê Kurdistanê li dijî têza federasyonê ya ku me ji bo çareseriya pirsgerêka Kurd pêşniyar kiribû, bûn. Me bi hevalbendên Tirkan, reformist û hwd tawanbar kirin. Lê PSK bi biryar li ser vê pêşniyara xwe rawestiya û di her platformê de parast. Em xweşhal in ku îro pîraniya rêxistinên kurdên Bakur li ser federasyonê li hev dikin. Partiya me di pêşniyara çareseriya pîrsa kurd û Kurdistanê li ser esasê federasyonê de hemfikirîya tevgera welatparêz a Kurd de xwedî kedek mezin e û ev ji bo me cihê şanaziyê ye.

PSK partîyekî azadîxwaz, welatparêz, demokrat û sosyalist e. PSK Partîya kedkarên Kurdistanê, çîna navîn, qatên kêr-dahat û qels, rewşenbîran û hemû beşên alîgirê demokrasî, azadî û wekhevîyê ye. Ji bo maf û azadiyên bingehîn ên hemû pêkhatiyên etnîkî û olî yê li Kurdistanê dijîn têdikoşe. PSK bi vê hişmendiye tevdi gere ku pirsgerêka Kurd pirsgerêkek neteweyî ye ku hemû qatên gelê Kurd dihewîne, ne tenê beşek ji civaka me.

Yekîtiya Netewî û PSK

PSK, Ji bo çareseriya pirsgirêka Kurd, li ser bingeha daxwazên hevpar ên neteweyî hevkarîya hemû hêz û komên welatparêz weke av û hewa pêwîst dibîne.

Ev yek, yanî misogerkirina yekîtiya hêzên welatparêz, her tim di rojeva me ya siyasî de cih girtiye. Partiya me ku di vî warî de bi xurtî kar û xebat kirîye pratîkeke me ya dewlemend heye ku em pê serbilind in. Ji ber ku li Bakurê Kurdistanê ti hewldan û xebata bo yekîtî û hevkarîya hêzên welatparêz ên Kurdistanê nîne ku PSK ne di nav da be.

Vê pêvajoyê hîn beriya 12ê Îlonê ji aliyê PSK, DDKD û KUKê ve bi damezrandina Yekîtiya Neteweyî ya Demokratîk (UDG) dest pê kir. Bi xebatên HEVKARÎ yên di navbera salên 1981-1984'an de ji aliyê 5 rêxistinên welatparêz ve bi hev re hatin meşandin, dewam kir.

PSK di sala 1988an de bi 8 partî û pêkhatyên welatparêz re Rêxistina Rizgariya Bakurê Kurdistanê (TEVGER) damezirand.

Yek gavekê wêrek ku bû sedema encamên girîng jî ew bû ku di Adara 1993an de PSKê bi PKKê re protokolek îmze kir.

Protokola îmzekirî ya PSK-PKKê bû sedem ku di navbera hêzên welatparêz û PKKê de kêşeyên ku ji PKKê derketine kêmbibe. Di vê pêvajoyê de 12 rêxistin û pêkhatyên siyasî yên Bakurê Kurdistanê ku PKK jî di nav de bû, bi armanca avakirina enîyeke netewî dest bi xebatê kirin.

Her çiqas xebata pêkanîna eniyê ji ber helwesta hegemonîk û bi hêz a PKKê têk çû, lê berdewamîya vê xebatê, partiyên Kurd di sala 1995an de Platforma Rêxistinên Kurd ava kirin. Platformê di sala 1999an de navê xwe guhert û kir Platforma Neteweyî ya Bakurê Kurdistanê (PNK-Bakur)

Di heman serdemê de, di encama hewldanên bi biryar û israr ên partiya me, Koordînasyona Rêxistinên Demokratîk ên Kurdên Ewropayê (DEM KURD) ku di nav de KOMKAR û rêxistinên bi vî rengî yên li Ewropayê kar dikin, hat avakirin. Piştî vê yekê, Platforma Kurdên Ewropayê (PLATFORMA) ku ji Înîsyatîfên DEM-KURD û PNK-Bakur pêk tê, ji aliyê rewşenbîrên li welatên cuda yên Ewropayê dijîn ve hat avakirin.

Têkoşîna Demokratîk a Legal û PSK

Partiya me ku ji ber sedemên zarurî bi awayekî îlegal hatibu damezrandin, ti carî îlegalîtê nekir taca serî. PSKê bi aliyên neyînî (negatif) ên têkoşîna îlegal û aliyên erênî (pozîtîf) yên têkoşîna legal haydar bû. Ji ber vê yekê girîngîyekî teybet da vê şewaza têkoşînê. Li hêla din ji bo ku PSK bi nav û bernameya xwe di qada siyasî de tekoşîna xwe wek legal û fermî bidomîne her tim di nava armancên me da bu.

Partiya me ne tenê di qada siyasî de, di warê xebatên çandî, çapemenî, civaka demokratîk û sivil de jî, ji mafên heyî yên demokratîk sûd wergirt, her weha PSKê ji bo pêşxistina têkoşîna neteweyî a demokratîk derfetên wan deman, şert û mercên serdemê baş bikar anî.

PSK girîngiya çapemeniyê, di hişyarkirina raya giştî, birêxistinkirin û li dar xistina çalakiyan, li ber çav girt, di vî warî de qada demokratîk a heyî ji bo hişyarkirin û birêxistinkirina gelê Kurd bikar anî. Li ser pirsgirêka kurd xebatên weşangeriyê meşand. Kovar û rojname derdixistin ku ji bo hişyarbûna raya

giştî ya li ser rewşa pêwendîyên aborî, statuya siyasî û dîroka Kurdistanê û ji bo naskirin û pêşxistina çanda kurdî de bandorekî girîng kirin.

Kovara Özgür Yolu ya mehane ya ku me di Hezîrana 1975an de dest bi weşana wê kiribû, rojnameya Roja Welat a 15 rojî bi kurdî-tirkî ya ku me di sala 1977an de derxistibû û rojnameya Azadiyê ya ku me di bin şert û mercên îdara urfî de beriya 12ê îlonê derxistibû, rolekî pêşengî di vî warî de leystin. Hema hema weke dibistanekê kar dikirin.

Van weşanên bi nav kirî; ne tenê bûn alîkarê hişyarîya gel, belavbûn û bilind bûna hestê çînî û neteweyî, ronahîya çanda kurdî, pêşketina xwendin û nivîsandina bi zimanê kurdî, di heman demê de bala raya giştî ya Tirkiyeyê kişand ser statuya siyasî ya Kurdistanê, pêkhateya kolonyalizmê hwd. wan weşanan di derbarê pirsgerêkan û rîya çareserîya wan de agahdar kirin. Mijaran xasma jî mijara Kurd û Kurdistanê bi derdorên siyasî yên çepên tirk re nîqaş û gengeşî kirin.

Her çiqas di serdema cunta faşîst a 12ê îlonê de pêvajoya weşana kovara Riya Azadiyê hat qutkirin jî, PSKê demek şûnde wê wek bûltena Komîteya Navendî ya Partiyê, bi navê kurdî weşana kovara Riya Azadî berdewam kir. Riya Azadî heta Hezîrana 1991ê 139 hejmar derket.

Kovara Deng di şert û mercên guherîna Tirkiyeyê de mîsyona kovara Riya Azadiyê girt ser xwe û hejmara wê ya yekemîn di Kanûna 1989an de derket. Kovara Deng îro jî weşana xwe didomîne.

Ji bilî Kovara Dengê, rojnameyên hefteyî, yên wekî Azadî, Dengê Azadî, Ronahî, Hêvî, Roja Teze, Dema Nû ku ji salên 90î de derketin di têkoşîna çapemenî û weşangeriyê ya Kurd de şopeke girîng hiştin.

Weşanên Deng bi sedan berhem çap kirine, ku di nav wan de klasîkên kurdî, lêkolînên li ser pirsgerêka kurd, dîrok û wêjeya kurdî hene.

PSK ne tenê bi çareserîya pirsgerêka Kurd re mijûl bû. Di heman demê de li Tirkiyeyê di têkoşîna demokrasîyê û têkoşîna çîna karkeran a maf û azadiyê de cih girt. Endam û qadroyên PSKê di rêxistin û rêvebirina sendîkan, rêxistinên girseyî yên demokratîk û rêxistinên pîşeyî yên ku vê têkoşînê dimeşandin de cih girtin.

TÖB-DER ku rêxistina mamosteyan a herî bi hêz a serdemê bû, qadir û endamên PSKê hem di rêvebirîya şax û hem jî di rêvebirîya navendîya wê de cih girtin. Her weha PSKê di nav sazîya DÎSK, TÛM-DER û sazîya kedkarên tenduristiyê TÛS-DER de jî xwedî bandor bûn.

TÖB-DER Rêxistina mamosteyan a wê demê bû kû 200 hezar endamê wê hebûn.

Di encama xebatên xurt ên PSKê, TÖB-DERê Kongreya Perwerdeya Demokratîk li darxist. Di wê kongre de biryara "perwerdeya neteweyî di naverokê de bi awayekî demokratîk" hat girtin. Ev biryar di heman demê de tê wateya mafê perwerdehiya bi zimanê kurdî jî. Wê biryara girîng ji aliyê DÎSK, Yekîtiya Nivîskarên Tirk û Malên Gel û ji aliyê nêzî 40 rêxistinên demokratîk ên bi bandor û bi hêz a wê serdemê piştgirî lê hat kirin.

Partiya me hilbijartinên herêmî û giştî yên li Tirkiyeyê ku pêk hatin weke platformeke tekoşînê dit, wê platformê wek fersend bi kar anî û daxwazên gelê Kurd anî ziman.

Di salên 1970yan de li dijî nîjatperestî û zilma faşîst li kêleka hêzên demokrasîyê cih girt û li gorî şert û mercên rojê helwestek realîst diyar kir.

PSK, ku giringiyê dide bihêzkirina rêveberiyên herêmî, girîngiyek mezin da hilibjartinên şaredariyan ên li Bakurê Kurdistanê; bi destnîşankirina namzedên serbixwe wek terefek di qada hilibjartina de cîh girt.

Di hilibjartinên sala 1977an de Şaredariya Diyarbekirê, di sala 1979an de jî Şaredariya Agiriyê wergirt. Ev serkeftin ne tenê li Bakurê Kurdistanê, li Tirkîyê jî yekem car bû.

PSKê girîngiya dezgehên demokratîk ên legal di warê pêwendiyên bi civatê re û bo rêxistinkirina civatê gelek giring dinirxîne. Ji ber vê yekê, di warê rola ciwanan û potansiyela enerjîya ciwanan di tekoşîna azadîya Kurdistanê de li ber çav girt û di vê warê de gava girîng avêt.

PSKê bi vê têgihîştinê li 22 parêzgeh û navçeyên Bakurê Kurdistanê û Tirkîyê, bi taybetî li Amed, Wan, Agirî, Bedlîs, Sêrt, Çewlik, Colemêrg, Stenbol, Enqere, Îzmîr, pêşengiya avakirina Komeleyên Çanda Gel ên Şoreşger (DHKD) kir.

DHKDyên ku di demeke kin de di nav xwendekar, karker û ciwanên gundî de belav bûn, ne tenê saziyên perwerdehiyê bûn ku kadroyên PSKê lê dihatin perwerdekirin. Endamên DHKDê ne tenê di xebatên PSKê de pêşeng bûn, di tekoşîna demokratîk a legal de cih girtin. Bûn parçeyek ji tekoşîna li dijî mêtîngehiya neteweyî, zulm, buhabûn, xizani û gendeliyê.

Li gel xebatên xwe yên di qada siyasî de, DHKDyan di warê çand û hunerê de xebatên girîng meşandin. Komên şano û muzîkê di nava DHKDyan de hatin avakirin, bi van xebatan ji pêşxistina çanda Kurdî re xizmet kirin. Barê çandî yên şevên çandî û siyasî yên wê demê li ser milê DHKDyan bû. DHKDYî xwedî wê rûmetê ne ku li Bakurê Kurdistanê û Rojavayê Tirkîyeyê yekemîn Newroza girseyî pîroz bikin.

Di salên 1990î de bi pêşengiya kadroyên PSKê Komeleyên Çandî yên Gel (HKD) ku li gelek parêzgeh û navçeyan bi taybetî li Amed û Stenbolê hatin avakirin, di şert û mercên nû de tekoşîna DHKDê meşandin; Kevneşopiya DHKDê zindî hiştin.

Tekoşîna ku ji aliyê HKDyan ve hat meşandin, bi rêya Navenda Çandê ya Stran a Stenbolê û Komeleyên ÇIRA yên li Amed û Agiriyê, qonaxeke nû girt. Kovara Govendê ya ku li Amedê derdiket, di warê çand û wêjeyê de heyecaneke nû afirand.

Qada Siyasî a legal û PSK

Bi kêmbûna nisbî ya serdema faşîzma 12ê Îlonê û guhertina şert û mercên siyasî yên li cîhanê û Tirkîyeyê, PSKê avakirina partiyeke legal û demokratîk ku Tirk û Kurd jî di nav de cîh bigrin anî rojevê.

Sekreterê Giştî yê damezrîner Kemal Burkay, yekem car bi gotareke ku di kovara Dengê de hat weşandin vê mijarê anî rojevê. Di vê gotarê de vê fikir û pêşniyara avakirina partiyekî legal xist rojeva siyasî ya Tirkîyê û Bakurê Kurdistanê. Di destpêkê de hîn alî û der û dorên enîya kurd vê pêşniyare "aşitîparêzî, teslimiyetî, parlamentperestî, hiştina çareserkirina pirsgirêka kurd ji bo rehma meclîsa tirk" û hwd tawanbar kirin. Ev nêrîna ku bû hedefa rexneyên nerewa û bêbingeh, bi demê re di encama helwesta bibiryar a Partiya me, bû nêrîna hevpar a beşên welatparêz ên berfireh.

Piştî nîqaş û dayin û sendin di nav hêz û aliyên welatparêz û çepê Tirk, xebatên avakirina partiyekî legal hat rojevê. Berhema xebatên di vî warê de hatin kirin, Partiya Kedê ya Gel (HEP) bû ku di sala 1990î de hat avakirin.

HEP di demeke kin de bi beşdariya rewşenbîrên kurd ên xwedî tecrûbe, zana û xwedî nêrînên cuda, bû populer.

HEP ji ber helwesta hegemonîk a PKKê nekarî demeke dirêj bidome û hat hilweşandin.

Piştî HEPê Partiya Demokrasiyê (DEP) ku di sala 1993an de hat avakirin. DEPê jî aqîbeta çarenûsa HEPê serda hat, ew jî bû qurbana nêzîkatîyên siyasî yên totalîter, yekdestdar û hegemonîk.

Piştî DEPê Partiya Demokrasî û Guherînê (DDP), Partiya Demokrasî û Aştiyê (DBP) û Partiya Maf û Azadiyan (HAK-PAR) hatin damezrandin. DDP û BDP herdu partî bi giranî ji hêla kadroyên PSKê hatin avakirin. HAK-PAR wek partîyekî sîwan bi tevî endam û qadrê PSKê û her wiha kesên ji gelek rêxistinên Kurdistanê û şexsîyên welatparêz vê hat damezrandin.

PSK di damezrandin û xebata Weqfa Çand û Lêkolînê ya Kurdî (KÛRT-KAV) de ku li Tirkiyeyê di vî warî de yekemîn bû, bi awayekî aktîf cih girt. KÛRT-KAVA ku ji aliyê welatparêzên Kurd ve hatiye avakirin û xebatên girîng dane meşandin, îro jî hebûn û xebatên xwe didomîne.

Prensîba Me Ya Herî Girîng; Demokrasiya Nav Partiyê

Di têkoşîna ilegalîteyê de mijara herî girîng parastina pêkhatiya rêxistinî ye. Ji ber vê yekê mijara demokrasiya di nava rêxistinê û bi awayekî demokratîk biryar girtin tê bingoh kirin. Ji aliyê din ve, her çiqas PSK partiyêke ku bi awayekî îlegal hatibû damezrandin û di rewşekî îlegal salên dirêj têkoşin dabe jî, di kar û xebatên xwe yên navxweyî û biryargirtinê de bi qasî ku ji dest dihat bi awayekî demokratîk tevgeriya.

Partiya me li gorî biryarên kongreyên xwe û li gor bendên destura partiyê hat birêvebirin. Biryarên ku bi tevlêbûneke berfireh ji bingehê hatin girtin, ji serî heta binî di çarçoveya hiyerarşîk de hatin bicihanîn. Rêbaza nîqaşê û azadiya rexneyî bûne nirxên me yên sereke.

Ji ber vê yekê Kongreya 3. a PSK'ê ya ku di sala 1992'an de hat lidarxistin, di dîroka Partiya me de qonaxeke girîng e. Di kongreya 3. de di navê partiya me peyva "Türkiye" hat rakirin û kurtenavê partiyê jî PSKê bû PSK. Ji aliyê din ve, piştî hilweşîna Sovyetê û hilweşîna sosyalîzma reel a sala 1989an, di kongreya 3. ya PSKê de, di bernameya partiya me de, derbarê sosyalîzmê de guhertinên radîkal hatin kirin. Di bernameya partiya me de teza "dîktatoriya proleterayê" hat terikandin û avakirina sosyalîzma aştiyane û demokratîk hat pejrandin.

Di bernameya partiyê de van hemû guhertinên girîng ên ku hatine kirin, di demên cuda de di konferansên Partiyê yên li derveyî welat û li baregehên partiyê yên li nav welêt hatin nîqaşkirin û nirxandin, paş jî di kongre de hatin pêjrandin.

PSK di vê pêvajoya 40 salên îlegal de 10 kongreyan li darxist. Di coxrafya me de ev serkeftinek nedîtî ye. Ji sedemên ku me heta îro li ber xwe daye û tekoşîna xwe bênavber domandiye yek jê ewe kû em li gorî prensîba navendîparêziya demokratîk tevgerîyan û heta ku ji destê me hat me demokrasiya navxweyî ya partiyê meşand.

Têkoşîna Demokrasiyê û PSK

Yên Pirsgirêka Kurd li Tirkiye afrandîye ne partî û siyaseta partiyên ku bûne desthilatdar. Belkû bingehê vê sîyasetê; a ku li ser senteza a ser Tirk - îslamê hatiye ava kirin û li ser hîmê yek dewletîyê şikil girtîyê ye. Ji ber vê sedemê jî guhurîna hikûmetan ji pirsgirêka Kurd re çare ne bûn û nabe jî.

Yê ku pirsgirêka kurd diafirîne, dewleta kolonyalîst a Tirk bi xwe ye. Lê şêwaza rêvebirina dewletê di diyarkirina rêya ku tevgera neteweyî ya kurd ji bo rizgariyê dişopîne bi bandor e.

PSK partîyekî bi demokrasîyê bawer e û girîngî dide têkoşîna demokrasîyê. PSK di wê baweriyê de ye ku demokrasî çareserîya aştiyane ya pirsgirêka kurd hêsantir dike.

Hevalê me yê hêja, şehîd Dr. Qasımlı ku me her dem bala xwe dayê gotin û şîretên wî digot; “demokrasîya herî xerab ji dîktatoriya herî baş çêtir e”.

PSK girîngiyê dide peyvendiya di navbera têkoşîna rizgariya neteweyî ya Bakurê Kurdistanê û têkoşîna demokrasî û guhertinê ya gelên Tirkiyeyê.

Ji bo vê jî PSK; Ji damezrandina xwe heta niha di têkoşîna demokrasîyê ya li Tirkiyeyê de cih girtiye û di hilbijartinan de li dijî nîjatperestî û faşîstan di refê alîgirên demokrasîyê de cih girtiye.

Partîya me, ji bo ku Tirkiyê şert û mercên Yekîtîya Evropa bi cih bîne û bikeve nav YEyê piştgirîya xwe derbirî. Ji ber ku Yekîtîya Ewropa, dê bibe alîkar bo demokratîkbûna Tirkiyê.

Di salên ewil ên desthilatdariya AKP de me piştgirî da gavên AK Partiyê yên ji bo demokrasîyê;

Her weha me piştgirî da referandumên ku ji bo guhertinên di Destûra Bingehînde hatin kirin. Em di wê baweriyê de bûn ku wan guhartinan dê di pergala monîst û kemalîst de qulekê çêbike û bi diyalogê alîkariya çareserîya aştiyane ya pirsgirêka kurd bikrana.

Partîya me gelek caran serdana hêzên demokrasîyê yên Tirkiyê kir, di wan serdanan de pirsê kurd û rîya çareserîyê bi wan re da nasin, her weha ji bo projên xwe re piştgirî peyda bike bi wan hêzên demokratîk û alîgirên demokrasîyê re di nav têkilîyê de bû.

Di van têkilîyan de her tim bi bîr dixistin ku heta pirsê kurd li ser esasê rêbazên aştiyane çareser nebe, aşitî û aramî li Tirkiyê jî peyda nabe.

Sîyasete Me Ya Navneteweyî

Aştî, maf û azadiyên mirovayî, parastina mafên kêmnetewan, edaleta civakî û parastina siruştî û xwezayî nirxên hevpar ên hemû mirovahiyê ne. PSK ku di têkoşîna xwe de van nirxan wek nirxê xwe dibîne, di asta navneteweyî de jî parçeyek ji têkoşîna van nirxan e û hêzên di vê têkoşînê de weke dost dibîne.

Pirsgirêka Kurd ne tenê pirsgirêkek herêmî ye û di navbera dewletên kolonyalîst û gelê me de ye, di heman demê de pirsgirêkek navdewletî ye. Bi taybetî DYA, YE, Rûsya û hêzên din ên mezin jî di pirsgirêka Kurd de xwedî belwest û teref in. Ji bo fetsandina têkoşîna neteweyî ya demokratîk a gelê Kurd her tim piştgirîya dewletên dagirkerên Kurdistanê kirine, bi hev re tevgeriyane, hevkarî kirine û peyman çêkirine.

Li aliyê din hêzên mezin heta van demên dawî li kêleka dewletên kolonyalîst cih girtin û di warê leşkerî, aborî û siyasî de alîkar bûn ku pirsgerêka Kurd bê çareserî bimîne.

Rojhilata Navîn, ku cîhê nakokî û şer û pevçûnên navxweyî ye ku îro jî berdewame, her weha bûye qada şerê hêzên mezin ji bo avakirina hegemonyaya wan.

Ev jî dest nîşa dike ku li Rojhilata Navîn heta Pirsgerêka Kurd hel nebe û gelê Kurd negîhîje mafên netewî yên demokratîk li herêmê jî aştî û îstîkar peyda nabe. Ji ber ku pirsgerêka Kurd li herêmê çar dewletan eleqedar dike, çareserî di rîya şidetê de tê dîtin, ev jî bûye sedemeka sereke ya bê îstîkariya Rojhilata Navîn.

Siyaseta PSKê bi li berçavgirtina şert û mercên Kurdistan û Rojhilata Navîn û geşedanên navnetewî diyar dibe. Dizane ku têkiliyên baş bi hêzên aştîxwaz, pêşverû û demokrat ên herêmê re, ji bo serkeftina têkoşîna rizgariya netewî pêwîst e.

PSK di wê baweriyê de ye ku gelên ku li Rojhilata Navîn dijîn dostên hev in û di çarçova têkiliyên cîrantiyê yên li ser esasê berjewendiyên hevpar de, dikarin di jîngeheke azad de, di nav aramî û ewlehiyê de bijîn.

PSK dizane ku nakokî û lihevkerinên ku di asta navneteweyî de diqewimin bandoreke kûr li têkoşîna rizgariya netewî ya Kurd dikin. Ji ber vê sedemê, ji bo berjewendiya gelê Kurd li gorî guhertinên li ser asta cîhanê û pêvajoya globalbûnê de gavan davêje û hewil dide ku bayê navneteweyî li pişt wê be, ne li dijî wê.

PSK, ku ji bo serketinê, bidestxistina dostan ji bo doza netewî ya Kurd, her wiha li pişt me bayê guhertinê yên navneteweyî pir girîng dinirxîne. Bi baweriyaya gotina "hezar dost hindik e, dijminek pir e" ku bi meselokeye îranî hatiye gotin, Ji ber vê PSK ji bo doza Kurd û Kurdistanê girîngîkî mezin dide peyda kirina dostên qada navneteweyî.

PSK partiyeke ku doza aştîyê li herêmê û cîhanê diparêze û bo aştîyê têdikoşe.

Ji ber ku em Kurd ku welatê me di bin nîrê dagîrkeriyê de ye, dewlemendiyên me tên talankirin, daxwazên me ên ji bo heq û mafan bi zulm û şidetê tên bersivandin, mexdûrên şerê neheq û qirêj ê dewletê ne, ji bo ku di nav aramî û ewlehiyê de bijîn, herî zêde em yanî gelê Kurd hewcedarê aştîyê ye. Ji ber vê yekê em di wê baweriyê de ne ku têkoşîna aştîyê parçeyek bingehîn a têkoşîna azadiyê ye.

Ji Bo Çareserîya Aştîyane Em Bi Israr in

Gelê Kurd bi dehan salan e ji bo mafên xwe yên netewî û demokratîk têdikoşe û her tim alîgirê çareserîya aştîyane ya pirsgerêka Kurd bûye. Gelê me herdem daxwazên xwe bi awayekî aştîyane anî ziman.

Her çiqas dagirkeran bi zêrandin û zêdekirina tundî û zordariyê bersiva daxwazên gelê me da jî, gelê me tu carî dev ji doza xwe ya pîroz û mafdar berneda.

Dewletên kedxar û xwînmiy ji bo fetsandin û ji navbirina daxwazên mafên gelê me, jibo hebûna xwe ya li welatê me bidomînin serî li karanîna çekan dan, cîhad îlan kirin û şerên qirêj û gemar meşandin.

Gelê Kurd jî jibo parastina xwe û welatê xwe neçar ma şerê çekdarî kir. Ev şer ku sipartin gelê me û li ser gelê me hatibû ferzkirin êdî lê dûrketina wê jî zor û zehmet bû. Îro şer li ser gelê Kurd tê ferzkirin. Berxwedana gelê me ya li dijî vî şerê qirêj û gemar mafekî rewa ye.

Li gel van hemûyan jî PSKê pêşketinên navneteweyî û rewşa herêmê, Tirkîye û Kurdistanê berçavan ra derbaskir û çareserîya aştiyane ya pirsgirêka Kurd pêşniyar kir û bibiryar parast.

Jiber ku têkiliyên navneteweyî yên Tirkîyeyê, endamtîya NATO û hewldanên endamtîya Yêkîtîya Ewropayê şansê serkeftina şerê çekdarî li Bakûrê Kurdistanê ji holê rakirîye.

Têkoşîna çekdarî ya ku ji sala 1984an û vir ve ji aliyê PKKê ve tê meşandin, ji feydeyê zêdetir zarar daye gelê Kurd. Atmosfera şer û pevçûnê jibo gelek operasyon û êrîşên dewleta Tirk ne tenê li Bakûr, li Başûrê Kurdistanê jî weke hincet û bahane tê bikaranîn.

Dîyaspora û PSK

Mijara pirsgirêka Kurd ku heman demê de mijara qada navneteweyî ye û di vir de DYA, Ewropa û hêzên din ên mezin terefên wê ne, ji ber vê sedemê jî giringîya dîasporayê ji bo tekoşîna gelê me qadekî gelek mezin e. Guhartinên siyasî yên li Rojhilata Navîn, ku welatê me jî beşeke wê ye, encama dînamîkên derve û yên navxweyî e. Vê rastiyê jî dide xuya kirin ku dîaspora çiqasî girîng e.

PSKê bi vê rastiyê girîngî daye kar û xebatên dîasporayê, li dîasporayê ji bo ku avahiyekî mayînde ava bike têkoşiyaye.

Dîroka dîasporaya Kurdan xwe naspêre salên dûr û dirêj û ne pir kevn e. Di salên 1950an de hejmara Kurdên ku jibo xwendinê û doktorayê çûne Ewropayê hindik bûn, lê wan Xwendekarên Kurd ên Ewropayê bi navê (KSSE) komel ava kirin. Komela KSSE ku demeke dirêj kar dikir, jiber nakokî û ne li hevkerinên PDK-YNKê yên li Başûrê Kurdistanê bandor li parçebûnê kir û her ku çû sist û bêfonksiyonel ma.

Di sala 1965an de rêxistina bi navê HEVRA ku bi giranî ji aliyê Kurdên Bakûr ve hat avakirin û rojnameya ku bi navê RONAHÎ derdixist, ji bo belavkirina hişmendîya netewî di nav Kurdên derveyî welat, bi taybetî li Almanyayê de, gelek hewl da û bi serket.

KOMKAR, bi alîkarîya xwendekar û karkerên Kurd ên ku bi HEVRAyê re tevdigerîyan hat avakirin. Gelek rewşenbîr û xwendekarên ku di xebatên HEVRA de cîh girtin, li Ewropayê, bi taybetî jî li Almaniya pêşengîya xebata Partîya me jî kirin.

Di salên 1960î de ji Tirkîyeyê berbi Ewropayê koçberyeke mezin a karkeran despêkir.

Di nav kesên hatin Ewropayê de Kurd jî hebûn. Karkerên Kurd ên ku bi kedkarên Tirk ra hatibûn Ewropayê demekî şunda ji bo mafên xwe têdikoşîyan, ji destpêka salên 1970yî ve dest bi avakirina komeleyên cuda kirin.

Komeleyên Kurd yên ku li gelek bajarên Almaniya hatin avakirin û di sala 1979an de li bajarê Frankfurt a Almanyayê hatin cem hev û Federasyona Komeleyên Karkerên Kurdistanê, ku navê wê yê kurt KOMKAR e, ava kirin. Di KOMKARê da ne tenê xebatkar, rewşenbîr û xwendekar jî têda cîh girtin.

Komkar, di demeke kin de li gelek bajarên Almaniya hat organîzekirin û bû rêxistineke ku ji aliyê raya giştî û sazîyên fermî yên dewletê ve hate naskirin.

KOMKAR, bi taybetî li Almanyayê, Fransa, Îngilîstan, Hollanda, Danîmarka, Swîsre, Swêd û Avusturya li gelek welatan hat organîzekirin, Komeleyên KOMKARê yê ku bi navên cuda li welatên Ewropayê hatinbûn avakirin, hatin bal hev û wek sîwanek di bin navê KOMKAR-EU de rêxistinekî yekgirtî ava kirin.

KOMKAR, kar û xebatên xwe li Ewropa di du warên sereke de meşand û dimeşîne.

Yek ji van kar û xebatên bê cudahî piştgirîkirina têkoşîna rizgarîya netewî ya li Kurdistanê ye.

Duyemîn jî têkoşîna ji bo qebûlkirina nasnameya neteweyî ya Kurdên li Ewropayê dijîn û naskirina mafên wan ên ku ji koçberiyê peyda dibin.

KOMKARan, bi rêxistin û sazîyên din ên demokratîk li dervayî welat, li dijê rejîma faşîst a 12ê Îlonê, kar û xebatên hêja kirin. Gelek çalakîyên rengîn û cuda pêkanî û hovîyên dijî mirovahî yê rejîma faşîst raxist ber çavên raya giştî ya welatên Ewropa. Bi hêzên demokratîk û aştxwazên kêrmet netewên din re bi sedan çalakî wek civîn, panel, konferans meş û xwepênîşandan li darxistin, dest bi grevên birçîbûnê kirin.

Piştî cunta leşkerî a faşîst, Kurdên welatparêz û kadroyên hêja neçar man ji ber zilm û zordariyên rejîma faşîst a 12ê Îlonê û ji ber şerê qirêj û gemar li Kurdistanê dihatin meşandin, hatin Ewropayê.

Li Ewropayê, bi tevlêbûna van kadroyên siyasî û welatparêzan hêz û bandora KOMKARê jî gav bi gav zêde bû.

KOMKARê ji bo mafên neteweyî û civakî yê Kurdan li Ewropayê têkoşîneke bêhempa meşand û kedeke mezin da. Ji bo rakirina qedexeyê danîna li ser navên Kurdî ji bo zarokên ku li dervayî welat ji dayik bûne, xebitî. Di encama çalekî û kampanyayên ku KOMKARê di vî warî de pêk anî, ew qedexeyê hat rakirin. Ger îro zarokên Kurd li gelek bajarên Almanyayê Kurdî dixwînin û pênasayî xwe diparêzin bêguman di vî serkeftin û berxwedanê de, ked û para herî mezin û şêrane ya KOMKARê ye.

KOMKAR li dervayî welat li hemû welatên Europa şahîyên Cejna me ya neteweyî Newrozê bi awayekî çêkirî û girseyî li darxist û li dardixê. KOMKAR, di vî warî de bûye pêşengê kevneşopîyên pîroz yê gelê me.

KOMKARê, di warê çapemenî û weşanê da jî kar û xebatên girîng û kêrhatî pêk anî.

Rojnameya Dengê KOMKAR, di Adara sala 1979an da dest bi weşanê xwe kir û heta Sibata 1991ê, bi serhev 129 hejmar bi Kurdî û Tirkî çap kir, nûçeyên di derbarê Kurdên li Kurdistanê, Tirkiyê û Ewropayê û herwiha gotar û lêkolînên kêrhatî li ser ziman, çand û hunera Kurdî hatin weşandin. Helbest û çîrokên Kurdî jî di rûpelên rojnamê da cîh girtin û hatin weşandin.

Weşanxaneya KOMKARê bi dehan pirtûk û broşoran bi zimanê Almanî, Kurdî û Tirkî çapkir û belavkir KOMKARê bi vî xebatê xwe ya giranbiha weşangerîya Kurdî li dervayî welat dewlemend kir.

KOMKAR-Swêd bi taybetî di warê ziman, çand û çapemenîya Kurdî de xebatên hêja û serkeftî pêkanî. Bi navê Roja Nû rojnameyeke mehane ya Kurdî û Tirkî derdixist.

43 hejmarên Roja Nû hatin weşandin û hejmara yekem di Kanûna 1978an de bi Kurdî û Tirkî derket. Roja Nû ku ji sala 1983an û vir de jî wek kovareke çand, huner û wêjeyê bi zimanê Kurdî derdiket û heta roja îro xwe gîhande 100 hejmaran.

Ji bilî kovara Roja Nû, bi navê Weşanên Roja Nû, bi dehan pirtûkên li ser ziman, çand û dîroka kurdî ku klasîkên edebîyata Kurdî hatin weşandin û kedeka girîng û kêrhatî ji bo pêşxistina çanda, ziman û hunera Kurdî da.

Endam û alîgirên PSKê ne tenê di rêxistinên demokratîk û karkeran ên li derveyê welat de, cîh girtin, di heman demê de pêşengiya rêxistinkirina jin û ciwanên Kurd jî kirin. Yekîtiya Jinên Kurdistanê (KOMJIN) û Yekîtiya Ciwanên Kurdistanê (KOMCIWAN) ku îro jî hebûna xwe didomînin û xebatên xwe berdevam dikin, bêguman van berhemên hêja di encama kar û xebatên êndam û hevalbendên PSKê hatin avakirin.

Rêxistina KOMJINê di sala 1986an de hat damezrandin. KOMJINê ji bo çareserkirina pirsgerêkên jinan û bi taybetî jinên Kurd ên li derveyê welat dijîn hat avakirin. Bi vê armancê ji bo perwerdeya siyasî ya jinên Kurd seminer, civîn, konferansan li darxist. Pêşangeh û çalakîyên çandî pêkanî, bêşdarê konferans û mêhrîcanên navneteweyî bû û pirsgerêkên jinên Kurd di rojevê da girt û şîrove kir.

Li gel van kar û xebatan KOMJINê, bi navê Jîyan kovareka jinan derxist û kovar 35 hejmar hatine weşandin. Kovara Jîyan, di rûpelên xwe de gotarên ku pirsgerêkên jinên Kurd bi taybetî jinên dîasporayê rû bi rû ne û çareserîyên wan dinirxand û xizmeta çand û zimanê Kurdî kir.

Rêxistina ciwanên Kurd KOMCIWAN jî wek KOMJINê kar û xebatên bi wî rengî, ji bo ciwanan pêkanî. Di nav ciwanan de ji bo belavbûn û bilindbûna hestê neteweyî, ji bo di nav ciwanan de doza Kurdistanê zindî bimîne û di nav nifşên nûh da belavbe û her weha ji bo hînbûna ziman û çanda Kurdî çalakîyan amade kirin, seminer, konferans û festîvalan li darxistin.

Li Almanyayê KOMCIWAN di rêvebirina Federasyona Rêxistina Ciwanan a Alman (Deutsche Jugend Organization) da cîh digire. Di nav wê rêxistinê de gelek rêxistinên ciwanên Alman û biyanî cîh digirin. Herwisa di nav Konfederasyona Ciwanên Alman (Deutsche Jugend Ring) de cîg digire ku ev rêxistin sîwana hemû rêxistin û federasyonan e.

Piştî derbeya faşîst a 12ê Îlonê hinek endam û qadroyê me ji ber zûlm û zordarîya dewleta Tirk neçar man, wek koçber û penaber derketin derveyê welat. Bi hatina van endam û qadroyan kar û xebata Partiyê jî li derveyê welat hîn jî geştir bû. Rêxistina PSKê ya derveyê welat li alîyekî ve ji bo birêxistinkirina kedkar, jin û ciwanên Kurd di qada demokratîk de ket nav hewildanê, ji aliyê din ve jî, ji bo rûreşkirin û şermezarkirina rejîma faşîst a 12ê Îlonê li derveyê welat xebatên giranbiha pêkanî.

Rêxistina me ya Derveyê Welat, di vî warê de jî du xebatên girîng pêkanî. Ya yekem Rapora Mafên Mirovan li Kurdistanê û li Tirkiyê bû, ku bi awayekî perîyodîk ji aliyê Buroya Têkilîyên Derva, ya Komîteya Navendî ya PSKê ve dihat weşandin. Rapora ku bi zimanên Îngilîzî û Elmanî dihatin amadekirin ku bi giranî naveroka wê da bînpêkirinên mafên mirovan, zûlm û zextên dewleta Tirk yê li Bakûr Kurdistanê li ser gelê me dihatin kirin berhev dikir û dikirin rapor. Ev Rapor ji bo sazî û rêxistinên navneteweyî bi taybetî NY û YE re dihatin şandin.

Kar û xebateke din a gelekî girîng jî li darxistina konferansa navneteweyî ya bi navê “Mafê Mirov li Kurdistanê” ye ku ji hêla Însiyatîfa Mafên Mirovan a Kurdistanê ve hat organîzekirin. Nêzîkî 200 sîyasetmedar, hiqûqnas, zanyar, lêkolîner, nivîskar û rojnamevanên navûdeng û payebilind ên ji 16 welatên (Ewropa Rojava, Amerîka û Awustralya) beşdarê konferansê bûn. Ev Konferans di 14-16ê

meha Nîsana sala 1989an de li Almanyaya li bajarê Bremenê di bin hîmaya Serokê Parlamentoya Bremenê da hat lidarxistin.

Di encama nîqaşên ku di konferansê de hatin kirin bi navê “Deklarasyona Bremenê ya Mafên Mirovan li Kurdistanê “hat weşandin ku îro jî daxwazên wê deklarasyonê guncav in. Di daxuyanîyê de daxwazên bingehîn ên gelê Kurd, hatin destnîşankirin. Sazî û rêxistinên navneteweyî yên têkildar hatin vexwendin ku bi hestiyar tevbigerin û ji Rêxistina Neteweyên Yekbûyî hate xwestin ku, “Di çarçoveya rêgezên qanûnî de bi lezgîni rewşa gelê Kurd hilde rojeva xwe û li gor hiqûqa navneteweyî, ligel prensîbên wekhevîya mafên gelan û mafê destnîşana çarenûsa xwe bi awayekî azad gelê kurd jî karibe wî mafî bi kar bîne”.

Însiyatîfa Mafên Mirovan a Kurdistanê ku gelek raporên li ser bînpêkirinên mafan li Kurdistanê amade kir û bêşdaîya gelek civîn û konferansên mafên mirovan kir, bînpê kirinên mafê mirovan li Kurdistanê radixist ber çavan di sala 1991an de li bajarê Bonnê konferanseke navneteweyî li darxist. Konferansa ku li Bonnê hat li darxistin wek berdewamîya Konferansa Bremenê hat lidarxistin û ji gelek welatan siyasetmedar, parêzer û parêzvanên mafên mirovan yên navdar bêşdar bûn. Amadekarên wan civîn û konferansên ku hatin lidarxistin Komeleya Mafên Mirovan a Navneteweyî ya Kurdistanê (IMK) bû.

IMKê, li ser bînpêkirina mafên mirovan li Kurdistanê gelek lêkolînên girîng kir. Konferans, seminer û civîn çêkirin û di konferansên ku têde beşdar dibû wek parêzvanê mafên mirovan û zext û zordariya dewleta Tirk a li ser gelê Kurd eşkere dikir û raya giştî ya navneteweyî agadar dikir.

Pêvajoya Fermîbûnê

Wek me li jor jî anî ziman; îlegalîte ne tercih û daxwazîya Partîya me bû.

PSK, ji ber şert û mercên serdema ku tê de ava bû, ji neçarî wek illegal hat damezrandin. Lê ji bo ku partîya me, bi nav û bernama xwe bi awayekî fermî û legal di qada sîyasî de kar û xebatên xwe bidomîne ev mijar her tim di rojeva me da bû, û ji bo wê jî me têkoşîn da.

Di kongrên ku ji sala 1995an şûnde hatin li darxistin de mijara legalîyê zêdetir di rojeva me de cîh girt.

Di wan kongran de encama gengeşî û nirxandinan de hat destnîşankirin ku ji bo legalîtê şert û merc ne guncaw bûn. Di encama wan nirxandinan dîsa biryara berdewamîya wek illegalê hat dayin.

Kongreya me ya 10an di sala 2014an de pêk hat. Di vê kongrê de mijara sereke û bingehîn evbû ku Partî xwe legalîze û eşkere bike. Piştî nîqaşên dûr û dirêj ev mijar bi pirdengî dawî lêhat. Li gor biryara kongrê, PSK, ji vir û şunde bi navê Partîya Sosyalîsta a Kurdistan PSK, kar û xebatên xwe legal û wek fermî bi rêve bibe. Ev mijar bi vî rengî û erêkirina endamên kongrê dawî bû.

Di wan demên bihorî de li Tirkîyê û herêmê guhrînên balkêş û pir girîng derketibûn pêş. Tirkîyê pêvajoya ji bo endamtiya Yêkîtiya Ewropayê dabû destpêkirin. Di mijara demokrasîyê de hîn gavên erênî dihatin avêtin. Di çarçoveya pirsgerêka Kurd de pêvajoyeke çareseriyê destpê kiribû. Bi PKKê re mijara bêdeng kirin û seknandina çekan di rojevê da bûn. Pêwendiyên Tirkîyê û Hikûmeta Başûrê Kurdistanê bi awayekî erênî dimeşîyan.

Di nîqaşên berîya kongreyê û di dema kongreyê de li ser van guhartinan lihevkirineke giştî derket holê. Di bin ronahiya hemû nîqaş û danûstandinan de, di encama dengdana ku di kongreya 10an da derket û biryar hat dayîn ku PSK, were legal kirin û di qada sîyasî de wek fermi were bi rêvebirin. Kongreya me ya 10an ji bo kar û barên legalîya fermî nexşerêyek destnîşan kir û Komîteya Navendî (KN) ya di kongreyê de hat hilbijartin, ji bo vî karî hat wezîfedar kirin.

Komîteya Navendî ya PSKê li gor nexşerêya ku di Kongreya 10an de hatibû destnîşan kirin di 30ê Gulana 2016an de damezrandina PSKê ya bi fermî bi cîh anî.

Ji roja 30ê Gulana 2016an ji bo Partîya me serdemeka nû û cuda dest pêkir.

Partîya me piştî ku li gor zagonên Tirkîyê bi fermi hat pêjrandin, kar û xebatên xwe li ser esasê têgîştana prensibên xwe dimeşîne, pênasa xwe ya Kurdistanîyî diparêze. Îsrara me çareserîya aştîyane ya pirsgerêka Kurd û girîngiya ku em didin têkoşîna demokratîk û xebatên civaka sivîl, her ku diçe zêde û rengîntir dibe.

PSK baş zane kû Bakûrê Kurdistanê ji pêkhatîyên pir rengî û pir dengî pêk hatîye. Em baş zanin çareserîya pirsgerêka Kurd, rol û girîngîya sereke, hevkarî û têkoşîna hevpar a hêzên welatparêzên Kurd ve girêdayîye. PSK bi vê hizr û bawerîyê heta ji dest hatîye tevgerîyaye.

Xebata me ya ku bi navê “ 5 Qilî, 4 Qolî, 3 Qolî” tê nasîn, di van 8 salên dawî de ji bo pêkanîna hevkarîyeye berfireh bi partî, rêxistin û pêkhateyên siyasî yên Kurdistanê ra, heta niha encameke mayînde nedabe jî, lê em di wê bawerîyê da ne ku zemîneke erênî ji bo pêşerojê amade kirîye.

Naskirina zimanê û nasnameya kurdî, temînkirina garantîya perwedeya bi zimanê Kurdî di destûra bingehîn de, paşvekişandina helwesta li ser pirsgerêka Kurd di peymanên navneteweyî yên ku ji aliyê Komara Tirkîyê ve hatine îmzekirin, destnîşan kirina cihê gorên rêberên Kurd yên ku hatibûn îdamkirin, vegerandina navên Kurdî yên ku wergerandine Tirkî û hwd. daxwazên demokratîk û armanca hevpar a hemû partî û pêkhateyên Bakurê Kurdistanê ye. Partîya me ji bo cih bi cih bûna van daxwazan di asta herî bilind de ji bo pêkanîna yêkîti û hevkarîya hêzên welatparêz xwedî helwestekî bi biryar û dil û cane.

PSKê, di van heşt salên dawî yên pêvajoya legal a fermî de, di hilbijartinên herêmî û giştî yên li Tirkîyê de cîh girt. Di van hilbijartinên giştî û herêmî de hêla xwe li bal hêzên demokrasî û guhertinê destnîşan kir.

Di hilbijartinên herêmî yên sala 2019an de bi PAKê re hevkarîyekî pêkanî, bi derxistina namzetên serbixwe wê qada hilbijartinê ji bo bihêzkirin û belabûna daxwazên netewî yên demokratîk bi kar anî.

PSK, bi berpîrsîyarîya neteweyî û helwesta xwe ya çêker li hemberî parçeyên din ên welatê me berdewam e û bi rêxistinên siyasî yên van beşan re têkiliyên xwe yên germ û dilsozane didomîne.

PSKê bi tevî rêxistinên din ên Kurdistanî ji bo piştîvanîya Referandûma Serxwebûna Kurdistanê ku di 25ê Îlona sala 2017an de hat lidarxistin komîteyeye piştevanîyê ava kir. Komîteyê li Bakurê Kurdistanê û Tirkîyê ji bo nasandina helwesta referandumê û peyda kirina piştgiriye, civînan li darxist, konferans amade kirin û serdana partîyên siyasî û rêxistinên girseyî yên demokratîk ên bi bandor kir.

PSKê li hemberê hemî pêşketin û rudawên sîyasî û civakî yên ku li Kurdistan û Tirkîyeyê hatin holê helwesta xwe diyar kir, bi raya giştî re parvekir û însîyatîfên pêwîst girt.

PSKê, carna bi tena serê xwe, carna jî bi bi hêz û alîyên din ên welatparêzên Kurdistanê re Cejna Netewî Newroz pîroz kir û beşdarê bîranîna Cangorî û Şehîdan, Komkujîya Helebceyê û avakirina Komara Kurdistan, ku di sala 1946an de bi pêşengîya Pêşrewa Qadî Muhamed hatibû demarzandin şevên bîranînê li darxist û herwah sedemê roja Aştîya Cîhanê meş û çalakî pêkanî.

Karwanê Rêya Azadîyê di sala 1974an şeva ku bi sala 1975an ve hat girêdan bi rê ket.

Vî karwanî ji rêyekî dûr û dirêj, di kemîn û davikan de derbas bû, bi tevî gelek astengan bi ketin û rabûn, bi serketin û daketinan ji rêyekî dûr û dirêj, gihîşt van rojan.

Ji niha û pêve jî, ji pozbilindîye dûr, lê bi biryar û bawerîyekî xurt, pêkhateya pir reng û pir dengîya civaka me jî li ber çav bigre û tevgera rizgarîya neteweyî wê mezin û bilintir bike.

PSK, bi coşeka mezin hêz û enerjîya xwe wê bigihîne çemê ku, ber bi Azadîyê ve diherike bidomîne

PSK, di wê bawerîyê da ye ku wê bi têkoşîneki hevgerî û têgihîştînekî neteweyî û hevpar em ê bighîjin serkeftinê

PSK, wek hêzekî azadîxwaz, partîyekî demokratîk û neteweyî, xwe dispêre ezmûn û mîrasa tekoşîna 200 salî ya gelê Kurd û herweha bi kelk vergirtina bayê navneteweyî, wê bi mîrxasî heta roja serkeftinê berxwe bide.

Sîyaseta me ya rast û realist, ked û fedakarîyên hevrê û hevalbendên me, yên wê wekî duh, îro û paşerojê da jî, ji bo me cîhê star û bawerîya herî mezin e.

Em, bi 50 saliya PSKê serfiraz û serbilindin.

Em li hêla rast û mafdar yê dîrokê ne.

Bê şik û guman emê bi serbikevin.

Tebax 2024